

Komplexní síť: Jak uvidět to, co pro ostatní zůstává neviditelné?

Miloš Kudělka

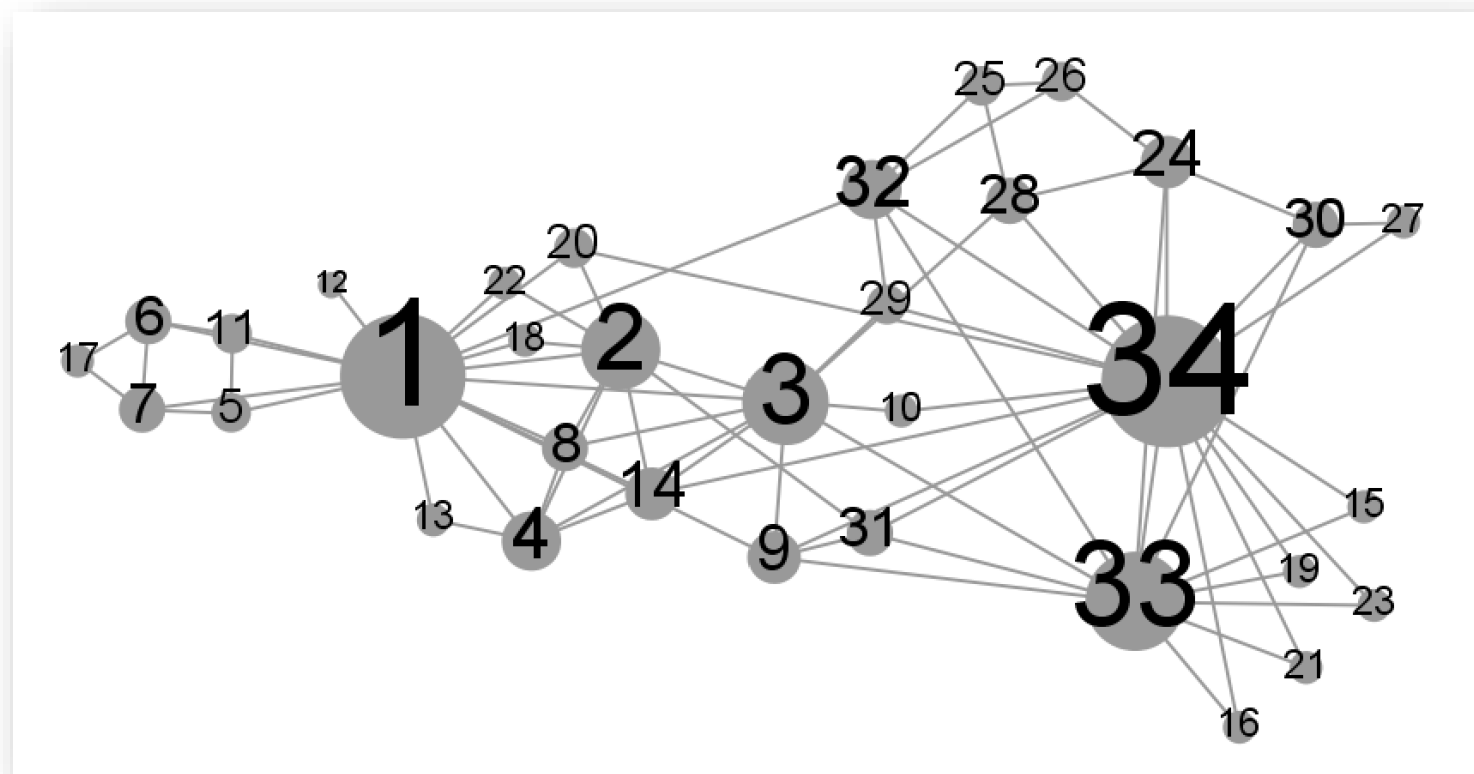
Katedra informatiky FEI VŠB-TU Ostrava

ŠOPA 2019

Sít (graf) je struktura obsahující

vrcholy (uzly)

hrany (vazby, spojení)

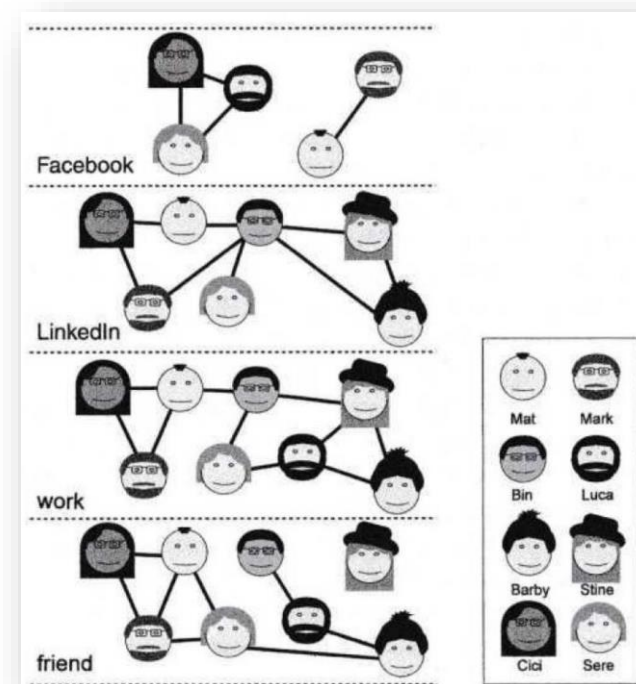
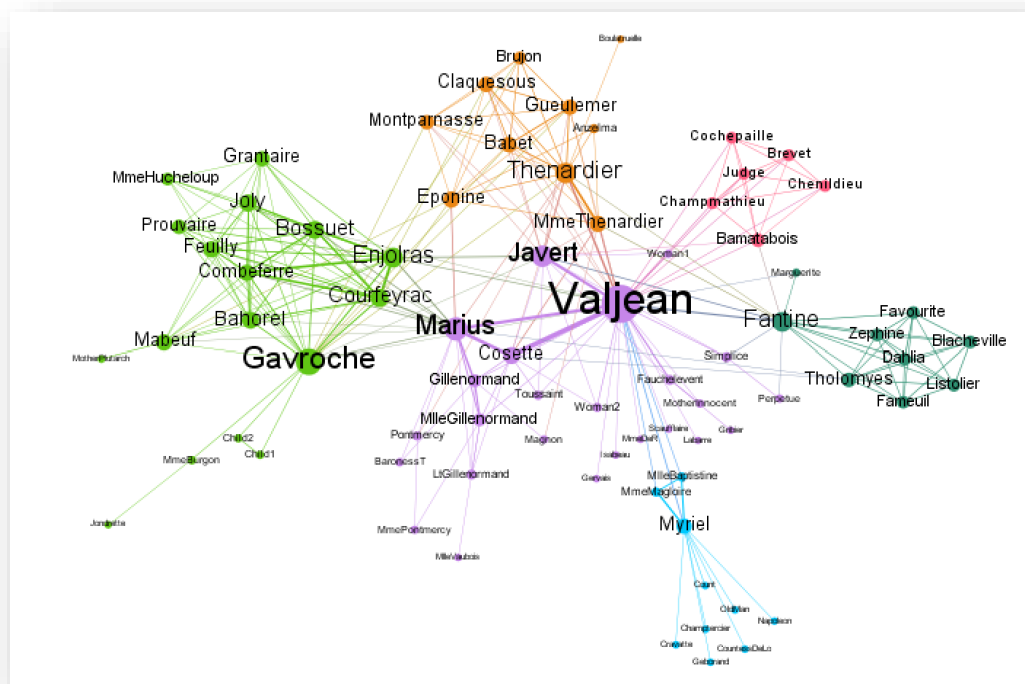

Není to tak jednoduché, protože...

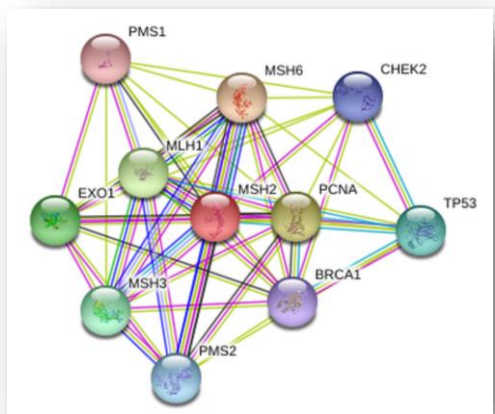
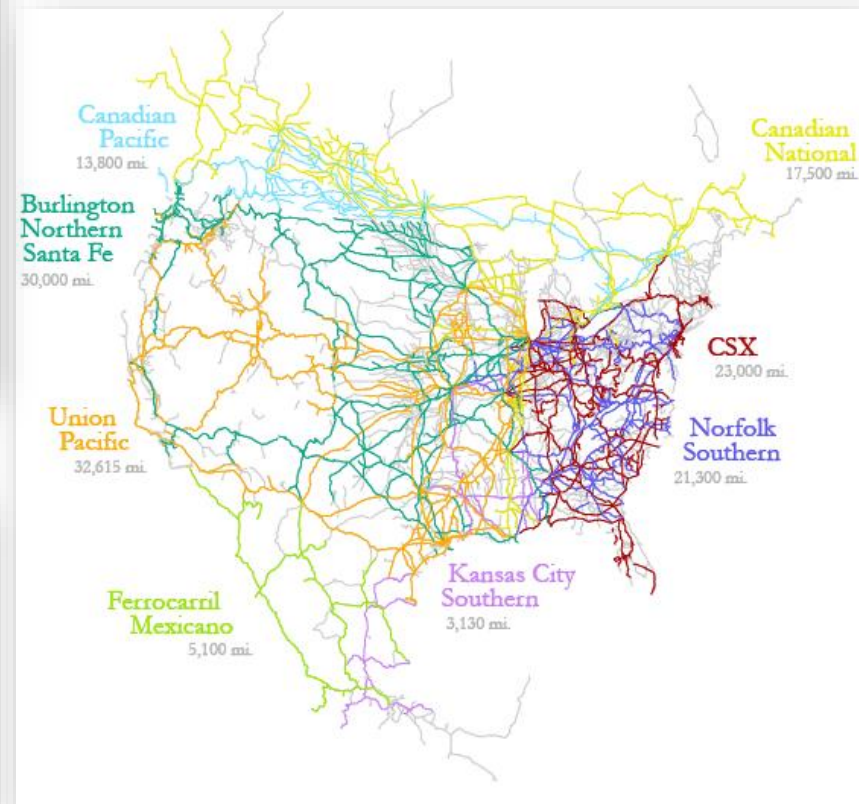
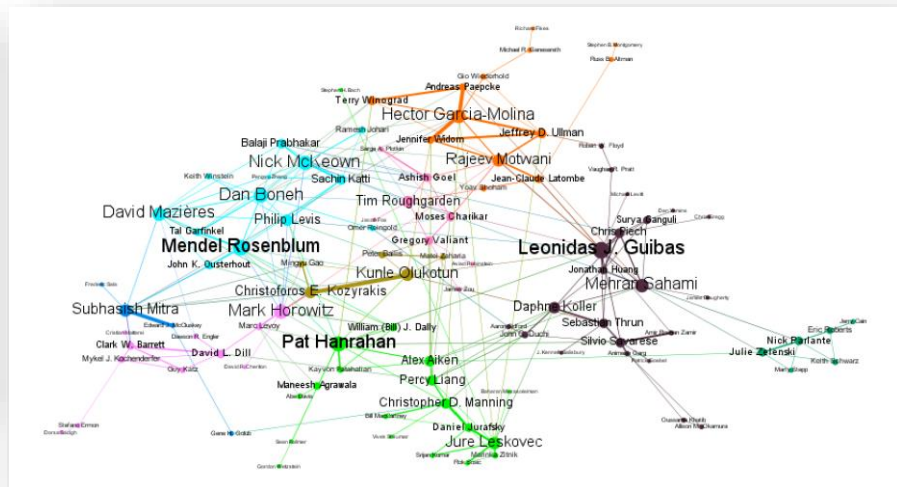
Sítě mohou být orientované nebo neorientované

Sítě mohou být vážené nebo nevážené

Sítě mohou mít jednu nebo více vrstev

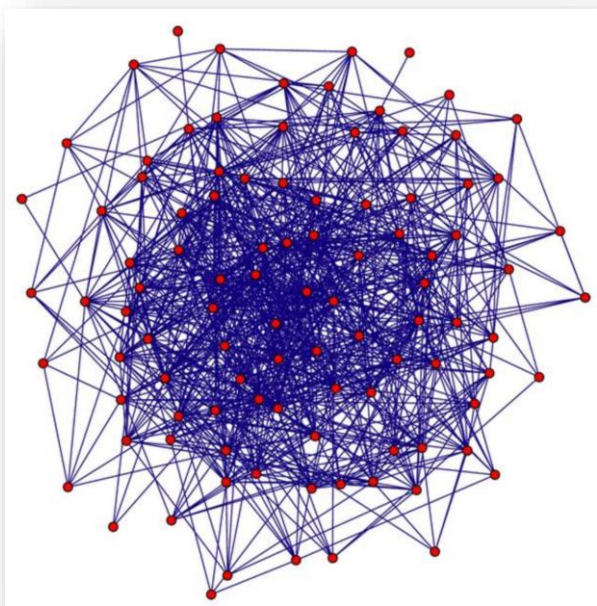
Sítě jsou všude, kam se podíváme

Pál Erdős (1913 - 1996)

1959 – první model sítě (**náhodný graf**)

Zahájil obrovský rozmach zkoumání sítí

Stanley Milgram (1933-1984)

1967 – šest stupňů odloučení (**malý svět**)

Experiment s doručením dopisu neznámé osobě (v Bostonu)

Pro doručení bylo potřeba přibližně 6 kroků (šest osob předávajících si dopis)

Vzdálenosti mezi lidmi jsou malé

Albert-László Barabási (1967)

1999 – model sítě založený na **preferenčním připojování** pozorovaném na webu

Bez-škálové (scale-free) sítě
s malým počtem center

Nejdůležitější krok
v intenzivním rozvoji
analýzy sítí

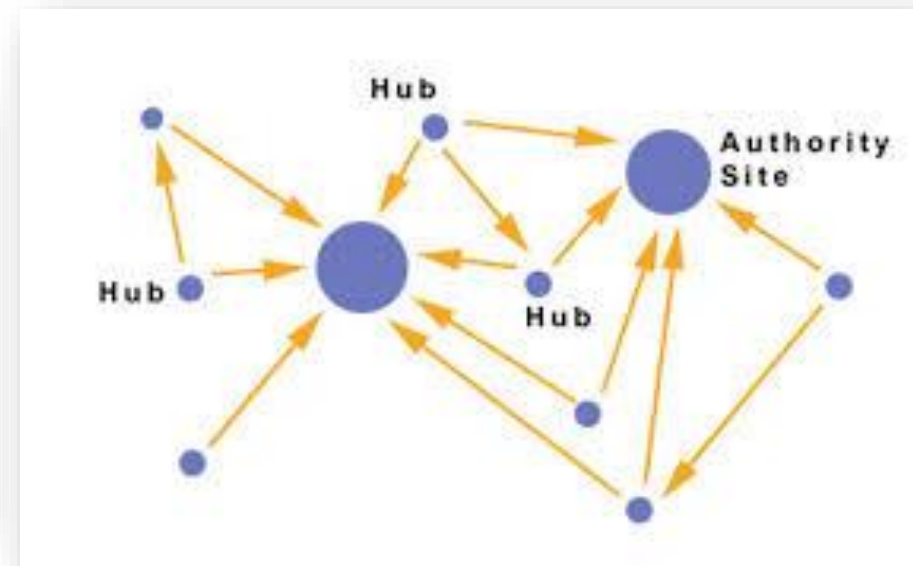
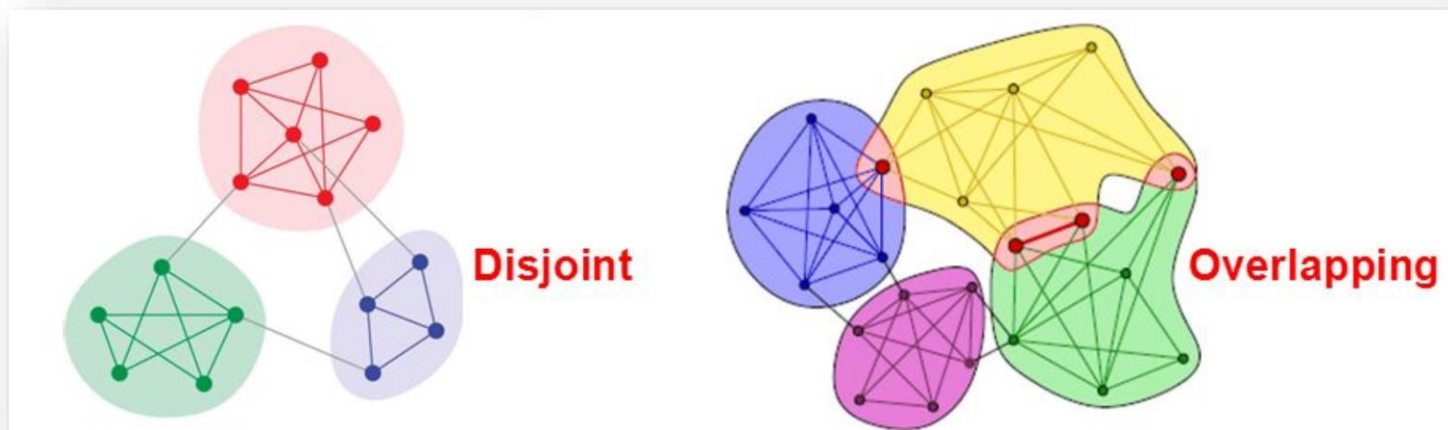

Komunity

Důležité věci se odehrávají ve skupinách

Důležité vrcholy jsou v překryvech těchto skupin (propojují komunity)

Důležité vrcholy jsou centra (hub x authority)

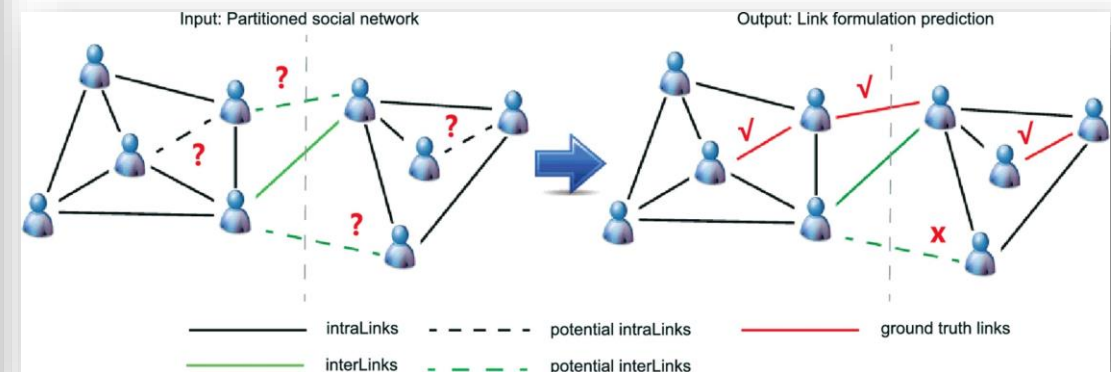
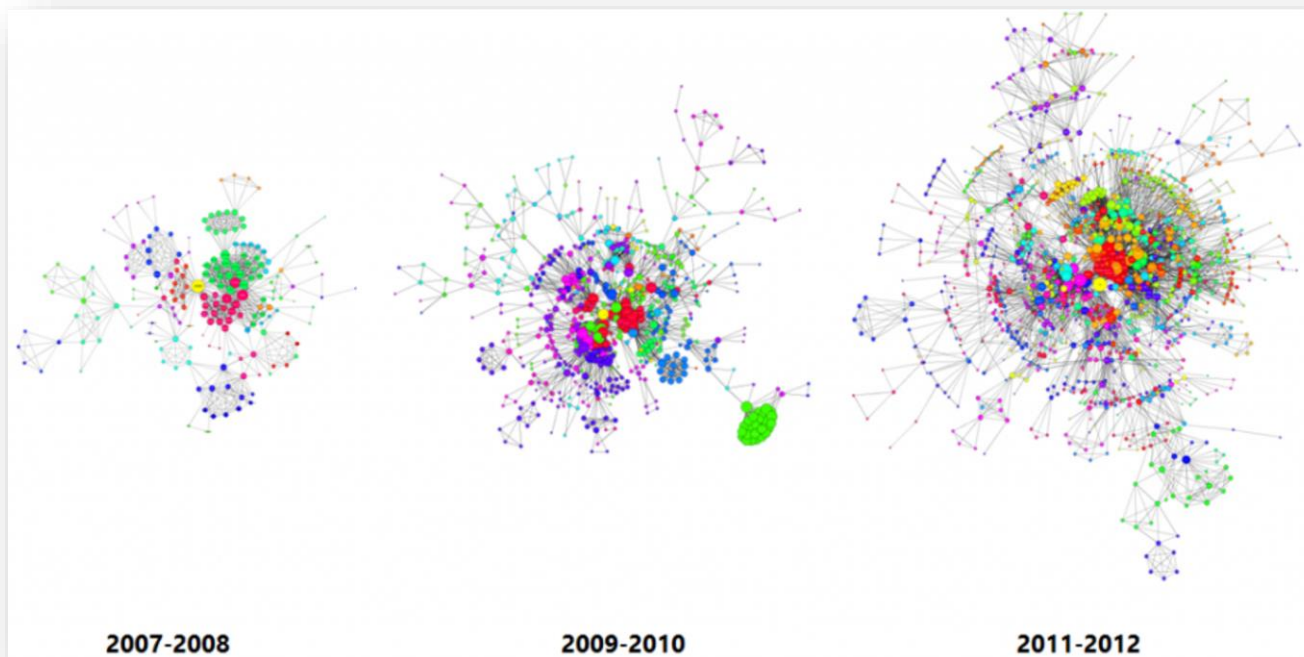

Evolve, dynamika, predikce

Vrcholy i hrany mohou přibývat i ubývat

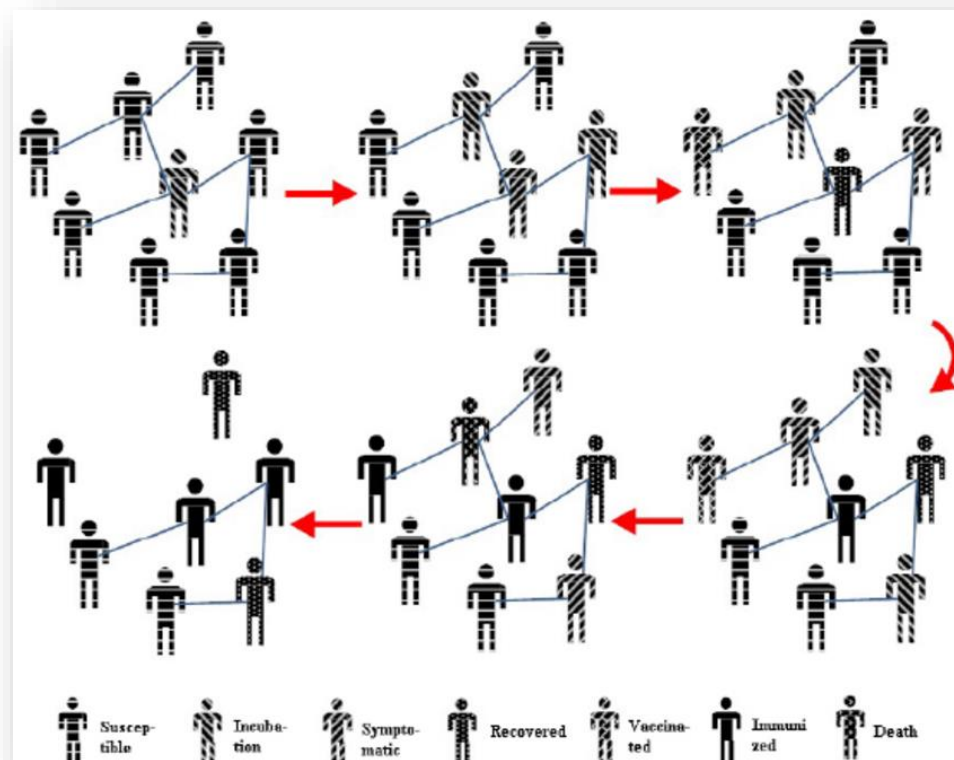
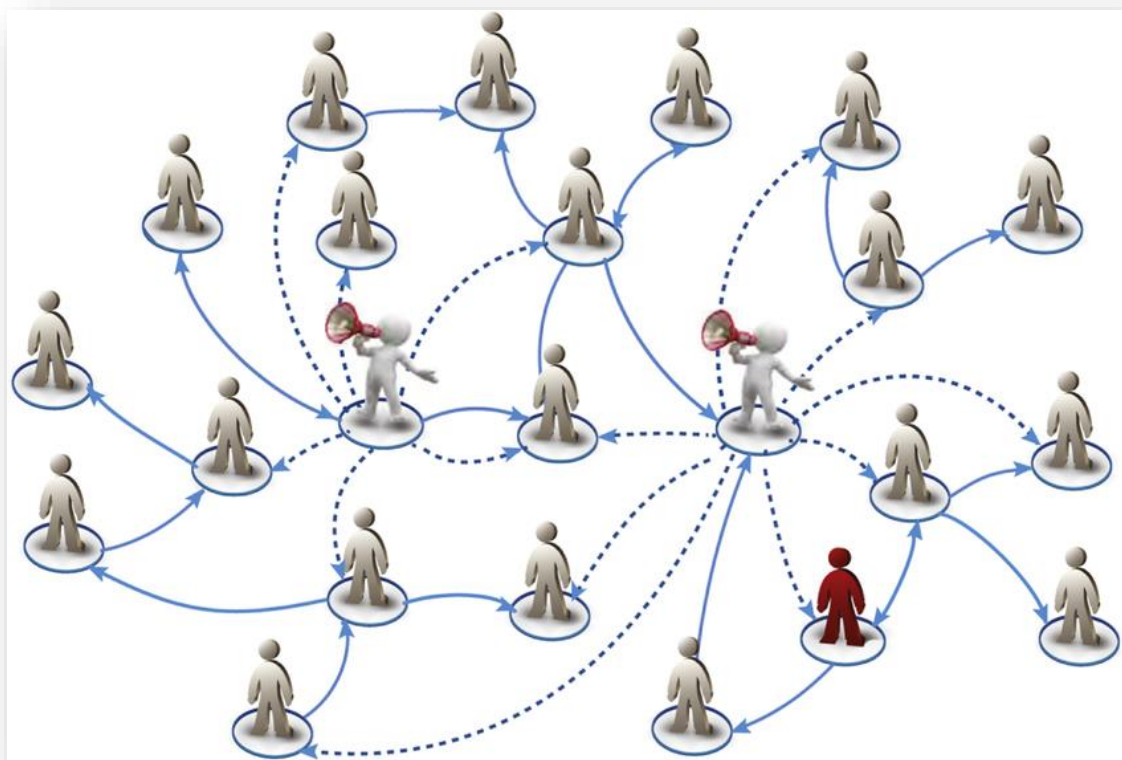
V různém čase a v různých místech sítě se to děje s různou intenzitou

Jak bude vypadat síť za nějaký čas?

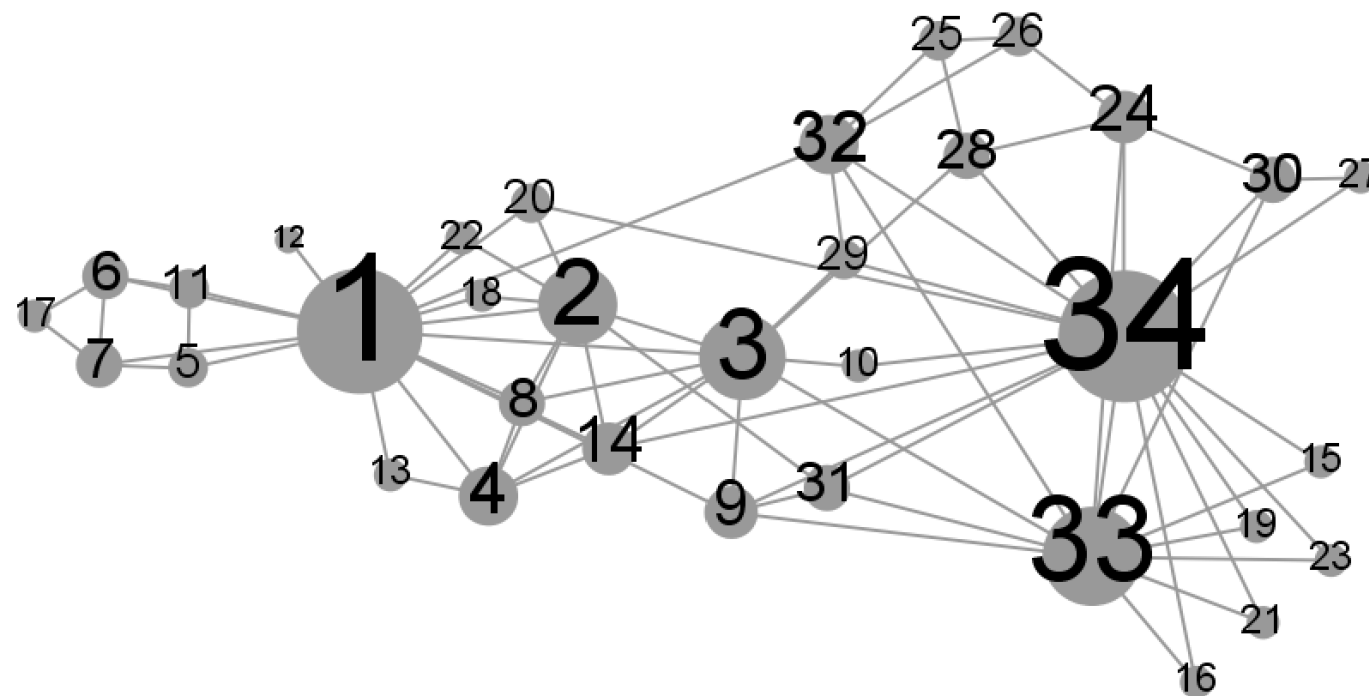
Šíření informací, viralita

Šíření informací všeho druhu a stejně tak šíření nákaz mají stejnou podstatu a zákonitosti

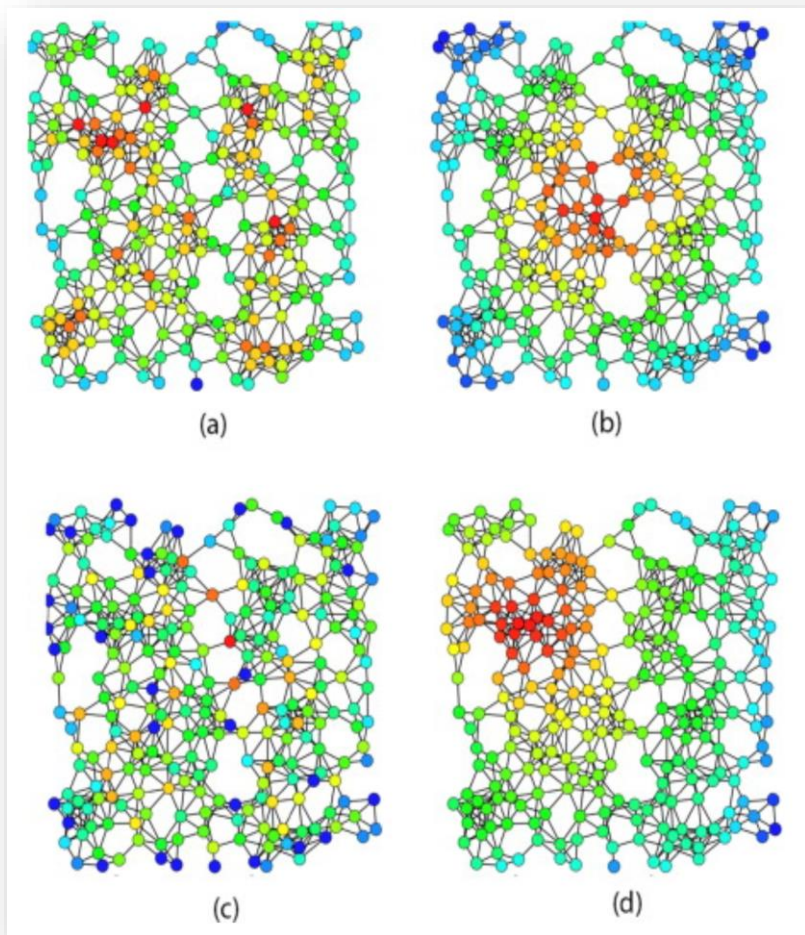

A budeme měřit...

- stupeň vrcholu
- nejkratší cesta mezi vrcholy
- průměr sítě
- shlukovací koeficient

Není důležitost jako důležitost

(a) Stupeň

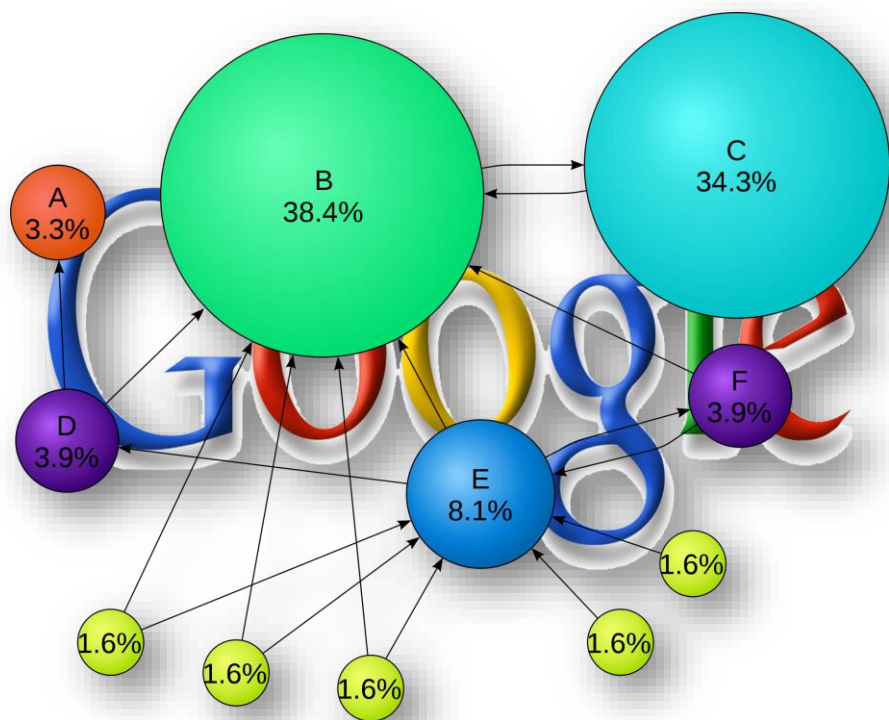
(b) Closeness

(c) Betweenness

(d) Vlastní vektor

PageRank: pochopili, jak sítě fungují

Larry Page and Sergey Brin (1999)

$$\text{PageRank of site} = \sum \frac{\text{PageRank of inbound link}}{\text{Number of links on that page}}$$

Vizualizujme to...

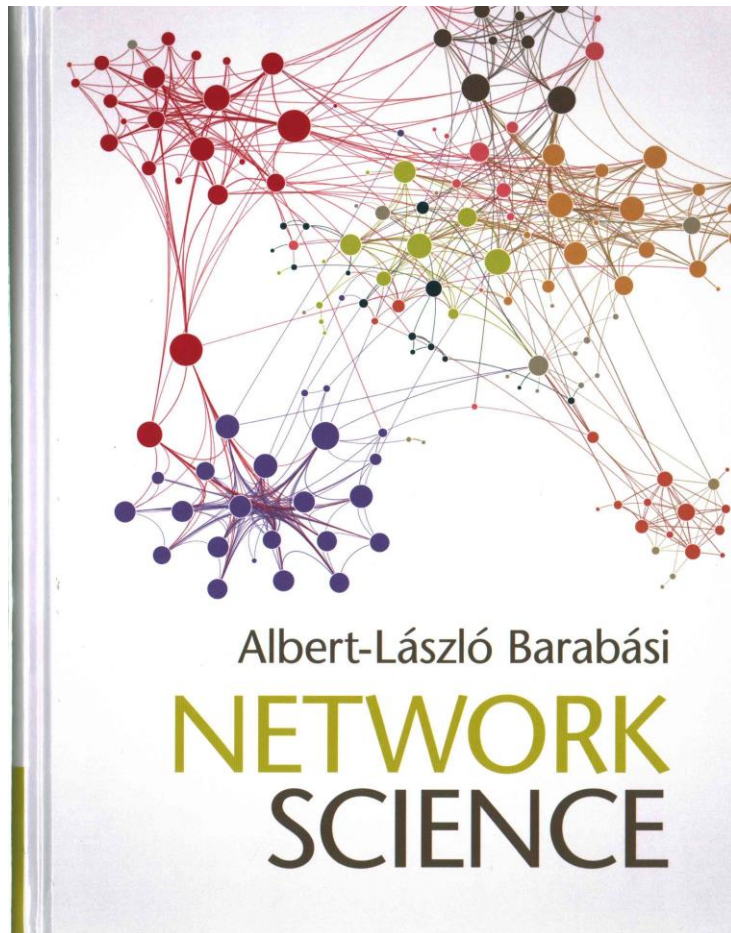
Použijme vhodný nástroj, např.

GEPHI

The Open Graph Viz Platform

<https://gephi.org/>

Network Science

<http://networksciencebook.com/>

Disciplína zaměřená na analýzu sítí kombinující

Sociologii, biologii apod.
dodávají data a interpretují výsledky

Fyziku
zkoumá vlastnosti, procesy a dynamiku

Matematiku
poskytuje teorii grafů a další nástroje, zejména pravděpodobnost a statistiku

Informatiku a data mining
zabývá se algoritmy a výpočty, efektivním ukládáním rozsáhlých dat, apod.

Potřebujeme zkoumat vlastnosti sítí...

...abychom zjistili odpovědi na otázku „proč jsou věci tak, jak jsou“

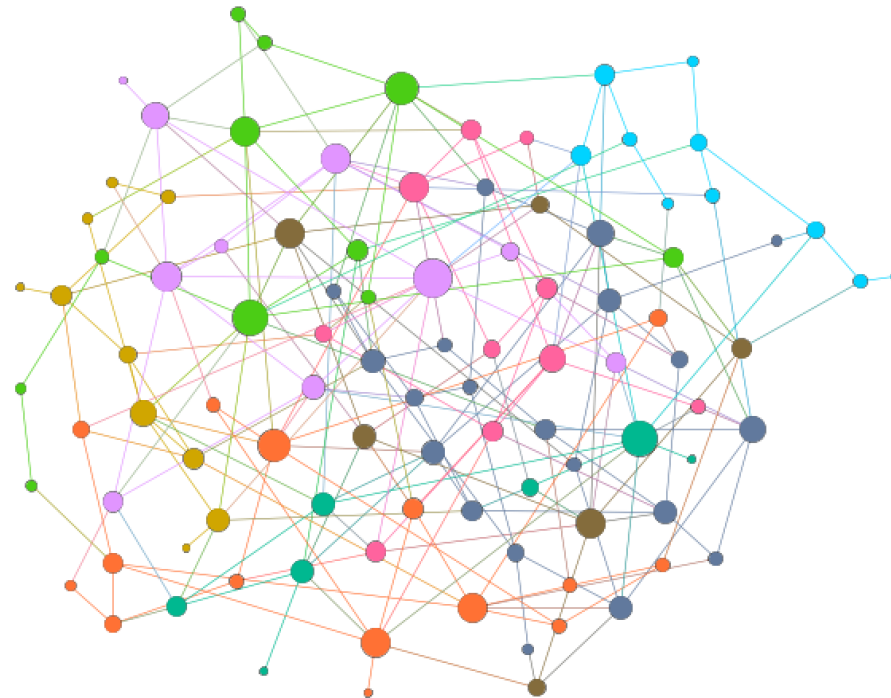
náhodná síť

malý svět a bez-škálovost

komunitní struktura

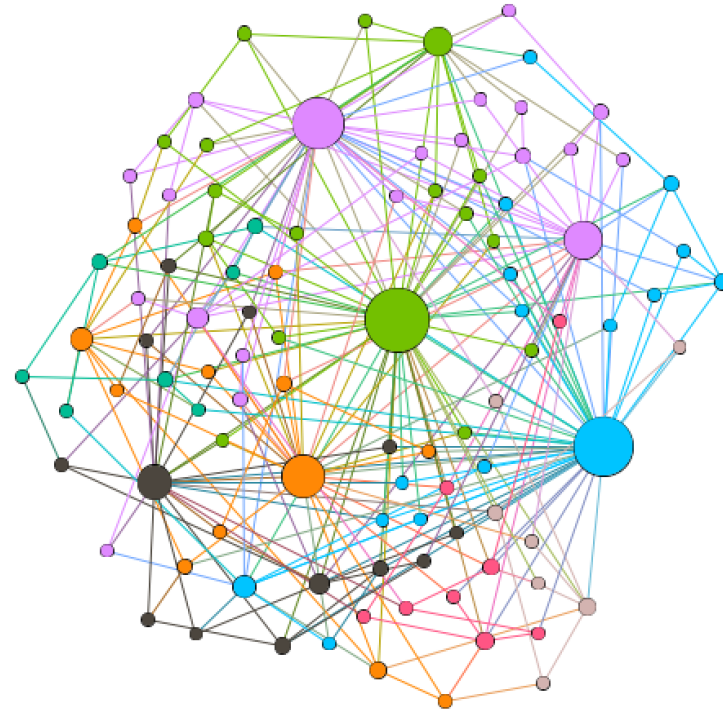
Erdős–Rényi model

Hrany mezi vrcholy mají stejnou (předem známou) pravděpodobnost

Barabási–Albert model

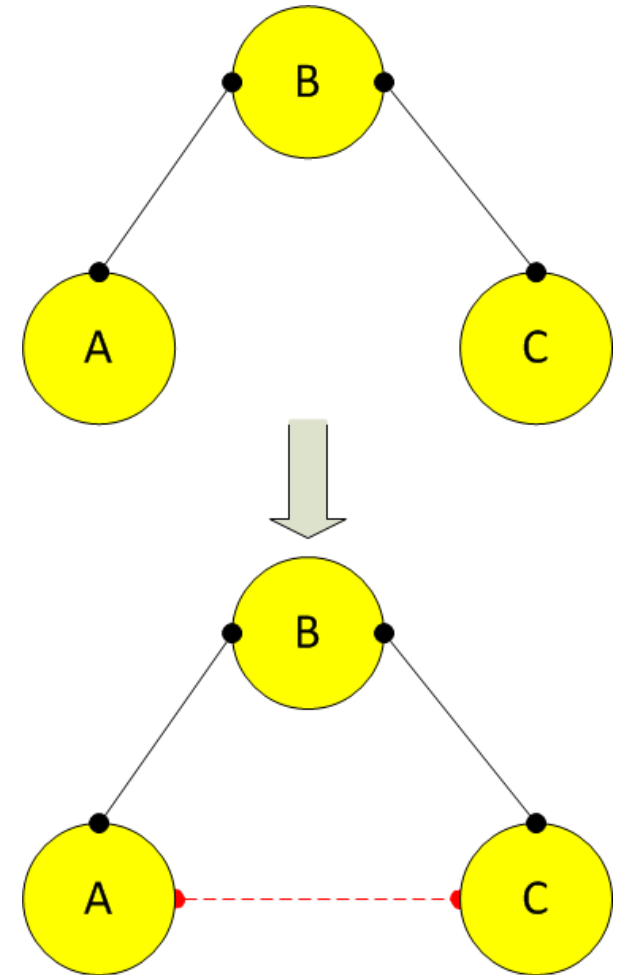
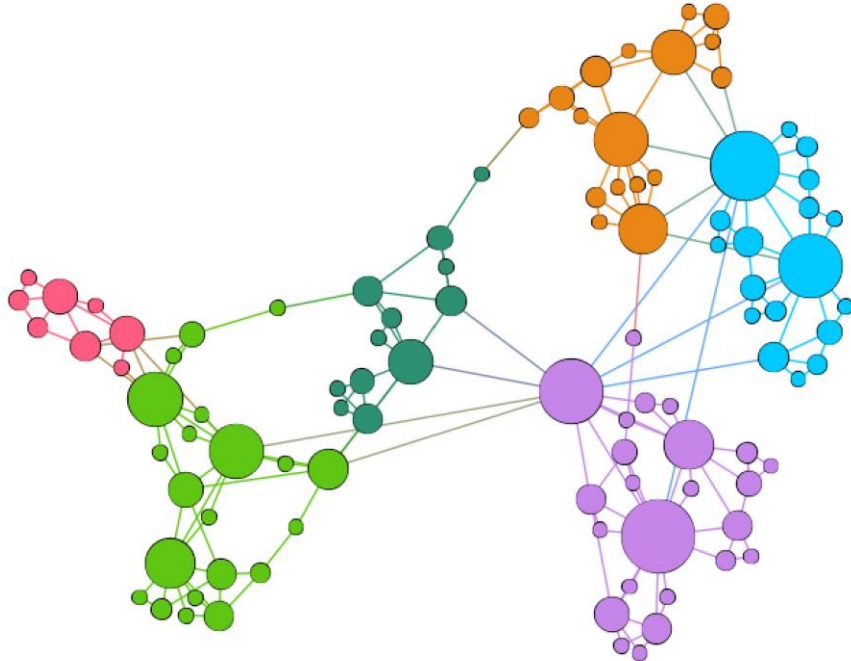
Nový vrchol se v síti spojuje přednostně s vrcholy s vyšším stupněm
s pravděpodobností odpovídající stupni vrcholu

Triadic-closure komunitní model

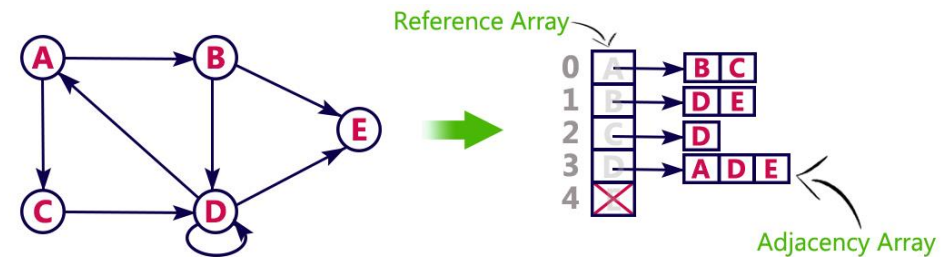
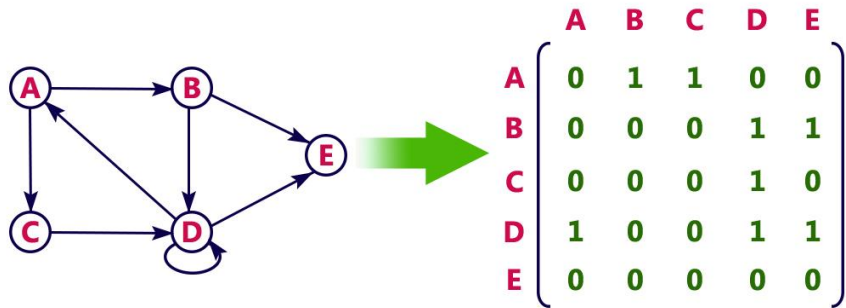
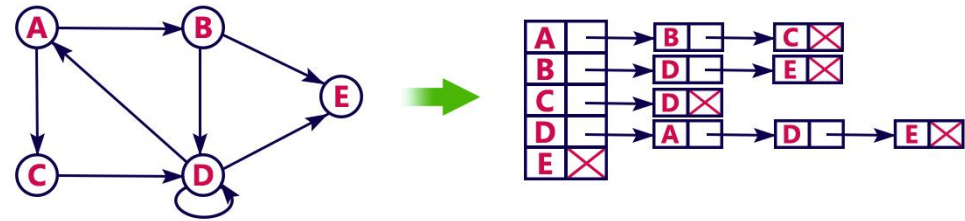
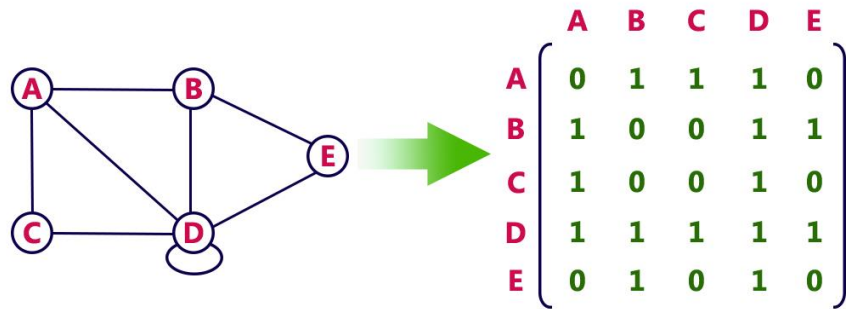
Triadický uzávěr předpokládá, že pokud existují hrany mezi vrcholy B a A a zároveň mezi vrcholy B a C, pak s vysokou pravděpodobností existuje i hrana mezi vrcholy A a C.

Nový vrchol se v síti spojí s náhodně vybraným vrcholem. Poté se s předem známou pravděpodobností buď připojí k nějakému jeho sousedovi nebo k dalšímu náhodně vybranému vrcholu.

Co potřebujeme pro algoritmy...

...reprezentovat síť v počítači nějakou datovou strukturou

milos.kudelka@vsb.cz

